

Má stát vlastnit chráněná území?

Pavel Pešout

V poslední době je diskutován potřebný rozsah vlastnictví chráněných území státem, resp. zajištění jejich majetkové správy organizacemi státní ochrany přírody. I když zajišťování ochrany prostřednictvím přímého uplatňování vlastnických práv patří mezi ekonomicky

náročné formy ochrany přírody, v mnoha případech jde o neefektivnější nástroj. To však platí zejména v případech, kdy jsou příslušné k nakládání s majetkem státu přímo státní organizace ochrany přírody.

Obr. 1: Bezzásahová národní přírodní rezervace Rejvíz. Zde nebyly pozemky po roce 1989 v rámci tzv. církevních restitucí vráceny církvi z důvodu existence NPR a byly ponechány v majetku státu, aby stát nemusel církvi vyplácet kompenzace. Církev namísto těchto pozemků obdržela náhradní plnění. Pozemky jsou ve správě státního podniku Lesy ČR. Státní ochrana zde za posledních pět let vyplatila 57,8 mil. Kč státnímu podniku za to, že zde nemůže hospodařit jako v běžném hospodářském lese. Jde o příklad nesprávně uspořádané státní držby generující zbytečné náklady (hodnotu porostu v důsledku dokonce stát nahrazuje podruhé). Foto Petr Šaj

Nástroje ochrany přírody využívané v České republice lze podle formy rozdělit do čtyř základních skupin:

- (1) Vzdělávání, poradenství, metodická podpora, poskytování informací a dat, osvěta,
- (2) Motivace a zapojování vlastníků a uživatelů pozemků (land stewardship) a municipalit,
- (3) Regulace a výkon státní správy vč. vyplácení kompenzací (újem za omezení hospodaření),
- (4) Přímé uplatňování vlastnických práv.

Zatímco pro první skupinu nástrojů je charakteristický široký záběr, nízké náklady, ale i účinnost, čtvrtá skupina se vyznačuje nejvyšší účinností, ale také jde o nejvyšší přijímaný závazek veřejné správy s nemalými náklady pro veřejné rozpočty.

Státní ochrana přírody dlouhodobě rozvíjí všechny nástroje. Zdarma poskytuje data o biodiverzitě a krajině, ve spolupráci s akademickými pracovišti vyvíjí a šíří metodiky a standardy péče o přírodu a krajinu a příklady dobré praxe, zajišťuje vzdělávání odborných skupin a osvětu široké veřejnosti, a to i prostřednictvím návštěvnické infrastruktury v chráněných územích. Tradičně státní ochrana přírody v České republice zajišťuje výkon státní správy v rozsahu daném zákonem – v celonárodně významných agendách přímo speciálními orgány ochrany přírody (Agentura ochrany přírody a krajiny ČR /AOPK ČR/, správy národních parků, újezdní úřady), v ostatních případech prostřednictvím obcí a krajů v pověřené působnosti. V posledních dvaceti letech se také daří zapojovat do ochrany přírody čím dál více vlastníků, pachtýřů a dalších uživatelů pozemků (Pešout *et al.* 2026).

Přímé uplatňování vlastnických práv ze strany státní ochrany přírody dnes nastavuje především zákon o ochraně přírody a krajiny (ZOPK). Cílené získávání přírodně cenných území do majetku státu má však historické kořeny již v rámci prvorepublikové pozemkové reformy (Pešout 2025). V rámci ní se zástupci tehdejšího Ministerstva školství a národní osvěty snažili do majetku Československé republiky získat a zajistit územní ochranu významných území, která často již tehdy byla považována za rezervace, (Voženílek 1930). Potřeba ponechání významných chráněných území i pozemků potřebných pro vytváření územního systému ekologické stability (ÚSES) ve státním vlastnictví byla zohledněna i při nastavení privatizace státní půdy (Počta 1993, 2000) a při církevních restitucích.

Obr. 2: Státní pozemky v území národní přírodní památky Lom ČSA rozhodla vláda ČR převést ze státního podniku DIAMO do příslušnosti AOPK ČR. Foto Pavel Pešout

Tab. 1: Struktura státní půdy s právem hospodaření AOPK ČR a správ národních parků k 1. 2. 2026 v rozlišení dle kultury. Zpracoval Zdeněk Kučera

Název organizace či organizační složky státu	les (PUPEL) v ha	zemědělská půda (ZPF) (ha)	vodní plochy a ostatní vodní plochy (ha)	ostatní plochy, zastavěné plochy, nádvorí, komunikace (ha)	parcela zjednodušené evidence (ha)	Celkový součet (ha)
Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky	3 055,1	3 983,9	3 746,1	3 110,3	55,3	13 950,8
Správa Krkonošského národního parku	34 910,4	627,1	136,5	466,7	4,7	36 145,4
Správa národního parku České Švýcarsko	7 740,8	189,6	11,8	91,9	0,0	8 034,1
Správa národního parku Podjíví	4 891,4	507,1	20,3	333,8	156,5	5 909,1
Správa národního parku Šumava	48 336,7	4 270,5	2 441,6	5 672,8	0,0	60 721,6
Celkový součet	98 934,4	9 578,2	6 356,3	9 675,6	216,5	124 761,0

Důvody získávání pozemků

Základními důvody z hlediska ochrany přírody, proč má stát (resp. státní ochrana přírody) vlastnit pozemky, je možnost využití vlastnických práv při krajinotvorbě, při obnově přírody¹ (zejména realizaci skladebných částí ÚSES a obnově

ekostabilizačních funkcí významných krajinných prvků /VKP/) a pro zajištění ochrany přírodovědně nejvzácnějších území vyžadujících speciální péči, kterou soukromí vlastníci nechtějí či nemohou zajišťovat. Státní držba významných zvláště chráněných území umožňuje orgánům státní ochrany přírody, pokud jsou oprávněni k hospodaření s tímto majetkem státu, efektivně zajišťovat odpovídající péči bez administrativních nákladů spojených s pravidelně se opakujícím jednáním s vlastníky

¹ V souvislosti s plněním evropského nařízení o obnově přírody nabývá na významu státní vlastnictví ploch určených pro obnovu. Tyto plochy budou také moci být nabízeny i pro kompenzace a náhradní plnění či využity pro biodiverzifikační offsety.

Obr 3: Významnou část ze státních pozemků svěřených AOPK ČR tvoří rybníky (3 746,1 ha), ta je tak druhým největším správcem rybníků v ČR. Na fotografii generální oprava výpusti Máchova jezera realizovaná AOPK ČR. Foto Pavel Trnka

a bez nutnosti každoročně kompenzovat náhrady újem za omezení hospodaření.

ZOPK umožňuje výkup pozemků do vlastnictví státu z důvodu zajištění ochrany přírody ve VKP a ve zvláště chráněných územích, přičemž zakládá předkupní právo státu, když ukládá vlastníkům nezastavených pozemků ležících mimo sídelní útvary na území národních parků, národních přírodních rezervací a národních přírodních památek a vlastníkům pozemků

souvisejících s jeskyněmi povinnost je přednostně nabídnout ke koupi orgánu ochrany přírody v případě jejich zamýšleného prodeje. ZOPK předpokládá poskytnutí příspěvku na financování těchto výkupů ze Státního fondu životního prostředí ČR. Dále se ZOPK zabývá zajištěním pozemků k tvorbě ÚSES. V případě, kdy vyžaduje realizace skladebné části systému změnu v užívání pozemku a nedojde k dohodě s vlastníkem, předpokládá zákon směnu dotčených pozemků za pozemky státní.

Výkup pozemků

Výkupy do majetku státu z důvodů ochrany přírody a krajiny zajišťují správy národních parků (v posledních letech cca 30 ha ročně) a na zbylém území České republiky AOPK ČR (v posledních letech průměrně necelých 50 ha ročně). Výkupy jsou financovány převážně z Národního programu životního prostředí (NPŽP) Státního fondu životního prostředí (viz tab. 2). Výkupy jsou z NPŽP finančně podporovány již od poloviny devadesátých let minulého století (Pešout 2008).

AOPK ČR má nastavené priority pro nabývání pozemků (viz box 1). Účelnost výkupů navržených AOPK ČR či správami národních parků posuzuje Ministerstvo životního prostředí a výkupy jsou realizovány podle naplnění priorit a dostupných finančních zdrojů. AOPK ČR dále získává pozemky potřebné pro projekty ekologické obnovy a pro realizaci investičních akcí, pro výstavbu návštěvnické infrastruktury, opravu a obnovu staveb (např. pozemky pod hrázemi rybníků ve správě AOPK ČR) atd. Náklady na tyto nákupy pozemků lze také často zahrnout jako součást opatření financovaných z vybraných dotačních programů.

Převody státních pozemků

AOPK ČR také získává pozemky v majetku státu převodem od jiných státních institucí, prioritně v nejcennějších částech zvláště chráněných území a plochách, kde se jejich vyhlášení připravuje. Dále jsou AOPK ČR převáděny pozemky nezbytně nutné k realizaci záchranných programů ohrožených druhů a pozemky, na nichž se nachází stavby v majetku státu

Tab. 2: Vykoupené pozemky ve zvláště chráněných územích a ochranných pásmech ze zdrojů Národního programu životního prostředí SFŽP ČR v letech 2017–2025.

Název organizace či organizační složky státu	rok 2017		rok 2018		rok 2019		rok 2020		rok 2021		rok 2022	
	v ha	v tis. Kč	v ha	v tis. Kč	v ha	v tis. Kč	v ha	v tis. Kč	v ha	v tis. Kč	v ha	v tis. Kč
Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky	79	23070	38,33	4922	18,57	10208	14	2129	35	6085	52	9407
Správa národního parku České Švýcarsko	1,27	457	0	0	1,63	68	3,57	574	1,52	731	4,22	1356
Správa Krkonošského národního parku	8,47	890	1,14	490	28,23	5181	2,39	698	34,57	8863	8,25	3362
Správa národního parku Podyjí	5	449	0,7	123	1,6	486	5,7	1293	20	5537	7,5	1688
Správa národního parku Šumava	6,6	1575	72	19476	10,2	2681	1,1	3702	5,2	1814	6,79	5459
CELKEM	100,34	26441	112,17	25011	60,23	18624	26,76	8396	96,29	23030	78,76	21272

Box 1

Priority nabyvání pozemků do vlastnictví České republiky, do příslušnosti hospodařit s majetkem státu pro AOPK ČR

1. pořadí důležitosti:

– v národních přírodních rezervacích a památkách
(zastavené pozemky, komunikace či jinak problematické pozemky se vykupují jen v odůvodněných případech).

2. pořadí důležitosti:

– v přírodních rezervacích a památkách
– v prvních zónách chráněných krajinných oblastí a v druhých zónách chráněných krajinných oblastí, jedná-li se zároveň o pozemky s jeskyněmi nebo pozemky, které jsou součástí mokřadů mezinárodního

významu podle Ramsarské úmluvy nebo pokud jsou součástí biotopu kriticky ohrožených druhů živočichů nebo rostlin

3. pořadí důležitosti:

– ostatní pozemky ve druhých zónách chráněných krajinných oblastí
– pozemky v ochranných pásmech národních přírodních rezervací, národních přírodních památek, přírodních rezervací a přírodních památek
– pozemky v územích, kde probíhá projednávání návrhu na vyhlášení národní přírodní rezervace nebo památky

4. pořadí důležitosti:

– pozemky ve zbývajícím území chráněných krajinných oblastí, jedná-li se zároveň o pozemky s jeskyněmi nebo o pozemky, které jsou součástí mokřadů mezinárodního významu podle Ramsarské úmluvy

nebo pokud jsou součástí biotopu kriticky ohrožených druhů živočichů nebo rostlin
– pozemky v územích, kde probíhá projednávání návrhu na vyhlášení přírodní rezervace nebo památky

Dále se při výběru pozemků vhodných k výkupu přihlíží mj. k těmto kritériím:

– pozemky vyžadující speciální péči pro zachování předmětu ochrany zvláště chráněného území, kterou není schopen stávající vlastník zajistit
– pozemky, kterými se vhodně doplňuje celistvost pozemků ve státním vlastnictví
– pozemky, na kterých bylo ministerstvem uplatněno předkupní právo státu
– pozemek nepředstavuje ekonomické riziko (vyločení existence staré ekologické zátěže apod.)

s právem užívání AOPK ČR (např. pozemky pod hrázemi rybníků).

Celkem za posledních dvacet let AOPK ČR získala právo hospodaření k 8627 pozemkům o ploše přes 7 tis. hektarů od jiných státních institucí, zejména od Státního pozemkového úřadu. Naopak AOPK ČR vyřadila pro trvalou nepotřebnost (pozemky nepotřebné pro ochranu přírody a krajiny) 2066 pozemků o celkové ploše přibližně 2,2 tis. hektarů (bližší viz **tab. 4**). Proces převodů pozemků bude kontinuálně pokračovat. Od Státního pozemkového spolku by mělo dojít k převodu zbývajících státních pozemků v nejcennějších kategoriích ochrany. Od s. p. DIAMO aktuálně probíhá na základě usnesení Vlády ČR převod 1,2 tis. ha pozemků ležících v národní přírodní památce Lom ČSA (Pešout, Porteš 2024) atd.

Pozemková držba státní ochrany přírody

Státní ochrana přírody (s výjimkou vojenských újezdů) je příslušná k hospodaření s pozemky v majetku státu o rozloze bezmála 1250 km². Největší rozlohu spravuje Správa národního parku Šumava (607 km²), AOPK ČR má státní pozemky s příslušností k hospodaření rozestřené po celém území ČR a jejich celková plocha (139,5 km²) se rovná součtu držby obou menších národních parků (bližší viz **tab. 1**).

Celková účetní hodnota pozemků a dalšího nemovitého státního majetku (hráze rybníků, návládní infrastruktura, stálá lehká opevnění

atd.) s příslušností k hospodaření AOPK ČR bez administrativních budov činí 1 603,9 mil. Kč.

Náklady na správu pozemků

Správa pozemků v souladu s příslušnými právními předpisy je zákonnou povinností vlastníka. Mezi tyto povinnosti patří výkon technickobezpečnostního dohledu u vodních děl, zpracování manipulačních řádů a havarijních plánů, zajištění povolení k nakládání s vodami, zaměření pozemků a vyhotovení geometrických plánů nebo vyhotovení lesních hospodářských plánů. Na služby související s plněním těchto povinností AOPK ČR vynakládá průměrně 820 tis. Kč ročně.

Další velký objem práce tvoří administrativní správa pozemků související s převody a přebíráním pozemků, přípravou výkupů, zpracování nejrůznějších vyjádření souvisejících s ochranou vlastnických práv atp. Tyto činnosti na AOPK ČR zabezpečuje na ústředí a regionálních pracovištích 23 pracovních pozic (při průměrné mzdě a odpovídajících provozních nákladech jde o roční náklad přibližně 22,4 mil. Kč).

V průměru tedy bylo AOPK ČR v období 2021–2025 vynaloženo 23,22 mil. Kč ročně na správu pozemků a dalšího majetku v hodnotě 1 603,9 mil. Kč.

Náklady na péči o pozemky

Opatření, která AOPK ČR realizuje na svěřených pozemcích, primárně naplňují povinnosti vlastníka

Tabulku sestavila Marie Koubová

rok 2023		rok 2024		rok 2025		CELKEM	
v ha	v tis. Kč	v ha	v tis. Kč	v ha	v tis. Kč	v ha	v tis. Kč
17	4000	72	16500	104	15200	429,9	91521
0,47	475	0,26	7	0	0	12,94	3668
11,08	6988	11,4	3035	13,18	7848	118,71	37355
2,68	940	2,84	717	0,6	224	46,62	11457
1,481	724,36	12,26	7638	10,9	3773	126,5	46842
32,711	13127,4	98,76	27896,7	128,7	27045	734,7	190842

Obr. 4: Božídarské rašeliniště (část národní přírodní rezervace) je dosud největším jednorázově vykoupeným územím státní ochranou přírody. Foto Pavel Kolibáč

a také orgánu ochrany přírody. Největší množství finančních prostředků je vynakládáno na každoroční péči o pozemky s cílem udržení a zlepšení stavu předmětů ochrany ZCHÚ a zabezpečení ZCHÚ před nepříznivými vlivy okolí v jeho ochranném pásmu dle schválených plánů péče.

Dále AOPK ČR zajišťuje realizaci opatření k ochraně lesa na lesních pozemcích, opravy a rekonstrukce technických objektů vodních děl (hráze, výpustní zařízení, bezpečnostní přelivy, česlové uzávěry, obtokové stoky atd.), odstraňování eutrofních sedimentů, údržbu břehových porostů a další činnosti nezbytné

k bezpečnému fungování vodních děl, bezodkladně je třeba řešit veškeré neočekávané havarijní stavy (bezpečnostní kácení, sanace skal apod.). AOPK ČR také zajišťuje opravu a údržbu staveb a zařízení návštěvnické infrastruktury ve svém majetku.

V rámci plnění povinností vlastníka pečuje AOPK ČR také o pozemky, které se nachází v ZCHÚ, kde jsou orgánem ochrany přírody krajské úřady. V průměru bylo v období 2021–2025 vynakládáno na péči o předměty ochrany ZCHÚ 125,7 mil. Kč ročně (blíže viz tab. 5).

Tab. 3: Hypotetické vyčíslení roční výše újem v případě, že by státní pozemky v chráněných územích nebyly svěřeny státním orgánům ochrany přírody. Uvažovány pro výpočet byly pouze nejběžnější typy újem za ztížení zemědělského a lesního hospodaření (např. újma za samovolný vývoj a za omezení výše těžeb). Sestavili Petr Stloukal, Miloš Brotz, Tomáš Pech a Zuzana Strnadová

Organizace státní ochrany přírody	AOPK ČR		Správa KRNP		Správa NP Šumava	
	Pozemky v majetku AOPK ČR na území ZCHÚ		Pozemky v majetku Správy KRNP na území KRNP a na území OP KRNP		Pozemky v majetku Správy NPŠ na území NP Šumava a CHKO Šumava	
druh pozemku a způsob využití	plocha (ha)	újma celkem (Kč)	plocha (ha)	újma celkem (Kč)	plocha (ha)	újma celkem (Kč)
lesní pozemky	3096,11	61 993 436 Kč	34910,64	699 015 786 Kč	48333,90	967 789 746 Kč
vodní plochy	3713,78	60 988 247 Kč	134,59	38 765 Kč	2439,32	161 290 Kč
trvalé travní porosty	3305,58	28 533 746 Kč	620,18	5 976 058 Kč	4140,70	39 899 811 Kč
orná půda celkem	489,70	553 731 Kč	3,76	- Kč	102,38	- Kč
hypotetická újma celkem		152 069 161 Kč		705 030 609 Kč		1 007 850 848 Kč

Existují alternativy?

Náklady na ochranu přírody prostřednictvím přímého uplatňování vlastnických práv jsou nemalé. Je proto relevantní diskutovat alternativní řešení. Uvažujeme pouze pozemky splňující priority uvedené výše, tedy nezbytné pro zajištění ochrany a péče o nejvzácnější a nejohroženější části naší přírody a pozemky potřebné pro obnovu přírody.

U části pozemků, které jsou v chráněných územích, kde je orgánem ochrany přírody krajský úřad, se nabízí převod pozemku na kraj. Když stát pověřil zákonem krajskou samosprávu zajištěním výkonu státní správy v ochraně přírody ve vybraných zvláště chráněných územích, je nelogické, aby si ponechával v ruce nástroj v podobě uplatňování vlastnických práv. Tato skutečnost navíc v praxi generuje celou řadu komplikací. Pro uskutečnění tohoto převodu je však nejprve třeba přijmout legislativní úpravu, která zajistí, že samospráva bude převedené pozemky využívat pro daný účel (ochrana přírody), nezciží je anebo nezatíží závazky a nebude na nich uplatňovat od státu náhrady za ztížení zemědělského a lesního hospodaření (újmu).

V minulosti se také objevila myšlenka převodu pozemků na některý ze státních podniků. Zde by legislativní úprava musela být provedena v každém případě. Předně by se muselo plnění cílů ochrany přírody zobrazit v zadání pro tyto podniky². Stejně jako v předchozím případě je třeba garantovat účel využití převáděných pozemků a ochránit je proti zcizení a zatížení závazky. Vyloučení náhrady újmy je zde ještě aktuálnější. Celková hypoteticky vypočtená výše roční újmy při uplatnění nejběžnější vyplácených újem by totiž u stávajících státních pozemků přesáhla 2,119 mld. Kč (viz tab. 3).

² Doplněním stávajícího zákona o státním podniku či přijetím speciální zákonné úpravy a ve zřizovací listině.

Tab. 4: Počet a plocha pozemků v majetku státu převedených do trvalého užívání AOPK ČR a počet a plocha státních pozemků vyřazených AOPK ČR. Zdroj Odbor majetku AOPK ČR

Rok	Výměra zařazených pozemků (m ²)	Počet zařazených pozemků	Výměra vyřazených pozemků (m ²)	Počet vyřazených pozemků
2007	350 651	22	0	0
2008	1 481 711	153	0	0
2009	2 369 851	346	0	0
2010	402 531	143	0	0
2011	2 774 211	448	10 455	2
2012	7 268 324	973	3 232 663	207
2013	6 153 648	862	848 565	219
2014	3 447 350	659	823 602	177
2015	2 911 132	337	583 164	114
2016	4 290 456	491	410 991	100
2017	7 454 357	444	1 027 888	202
2018	2 925 153	154	753 013	164
2019	1 921 055	146	434 166	137
2020	3 603 126	118	187 742	90
2021	1 942 293	222	673 446	78
2022	2 622 291	270	427 880	218
2023	6 817 407	1 062	867 090	184
2024	7 375 317	707	1 456 776	104
2025	4 157 492	1 063	227 286	62
2026	26 360	7	33 278	8
Celkový součet	70 294 716	8 627	11 998 005	2 066

Tab. 5: Náklady na péči o předměty ochrany ZCHÚ na pozemcích AOPK ČR (mil. Kč). Sestavily Jiřina Hejdová, Barbora Satrapová

Zdroj	2021	2022	2023	2024	2025	Celkem
MaS*	11,156	13,631	12,215	8,832	11,7	57,833
MTZ, KTP, OPŽP*	40,917	100,189	116,193	131,426	181,794	570,521
Celkem	52,074	113,821	128,707	140,258	193,495	628,354

*MaS – Program péče o majetek státu, MTZ – Program péče o materiálně technickou základnu, KTP – krajinnotvorné programy MŽP (např. Program péče o krajinu), OPŽP – Operační program Životní prostředí

K otázce v nadpisu

Nejdůležitějším nástrojem v ochraně přírody a krajiny musí být nadále osvěta, při péči o přírodní a kulturní dědictví pak metody stewardshipu. Cílem je vytváření, posilování a umožňování zodpovědnosti uživatelů a vlastníků, aby sami mohli rozumně a udržitelně hospodařit na svých pozemcích a pokračovat ve využívání přírodních zdrojů (Pešout, Kinský dal Borgo, Marada 2026). To samozřejmě platí jen v situacích, kdy lze nastavit hospodaření tak, aby stále bylo ekonomické (např. lze zvolit vhodný model lesního nebo zemědělského hospodaření, který zajistí uchování předmětu ochrany, ale stále zůstává výnosový).

Získávání pozemků do státního vlastnictví a jejich správu prostřednictvím organizací státní ochrany přírody je třeba vnímat jako jeden z důležitých nástrojů v ochraně přírody, který však vzhledem k nemalým nákladům může být využíván v přírodovědně nejceněnějších územích či v územích určených k ekologické obnově. Zejména tam, kde je třeba realizovat péči, která je obtížně slučitelná s výnosovým hospodářským využíváním pozemků, je získání pozemku do vlastnictví státu a správy státní ochrany přírody ekonomičtější v porovnání s náklady na projednávání ochrany a péče a administraci

a vyplácení náhrad za omezení hospodaření. Jako alternativa se nabízí za splnění určitých podmínek (viz výše) zvýšení podílu pozemků v chráněných územích ve správě krajských úřadů (krajů). Naopak model správy prostřednictvím státních podniků je při současném nastavení legislativy neefektivní, protože státní podniky při respektování veřejného zájmu musí dosahovat co nejvyššího zisku a jejich pozice je tak i podle judikatury srovnatelná s pozicí soukromého vlastníka. Stát tak každoročně vynakládá značné náklady na jednání spojené s nastavením vhodné péče a na administraci a vyplácení újem za ztížení hospodaření, a to na obou stranách.

Vzhledem k výše uvedenému je zjevné, že je ekonomické pokračovat ve výkupech zvláště chráněných území, v převodech státních pozemků v chráněných územích a územích sloužících pro obnovu ve prospěch státních organizací ochrany přírody. Důležité je však zajistit na péči o tento majetek státu odpovídající prostředky (finanční i personální). Dlouhodobě podfinancovaná je především AOPK ČR jako organizační složka státu. V minulosti byly snahy o systémové zajištění (např. Počta 2002), následně byla tato potřeba zohledněna v programovém financování, ale stále nedostatečně. Nákladnější akce, jako např. obnovu rybníků, se daří postupně zajišťovat formou projektů financovaných z dotačních programů, potřebné je však pokrytí běžné každoroční správy stabilním zdrojem alespoň ve výši odpisů státního majetku. To se bohužel daří zajistit jen částečně. ■

Poděkování:

Za pročetění a připomínky k textu děkuji Petrovi Stloukalovi, Pavlu Štěrbovi a Janu Zohornovi.

Seznam literatury najdete na www.casopis.ochranaprirody.cz

Správa NP České Švýcarsko		Správa NP Podyjí	
Pozemky v majetku Správy NPČS na území NP České Švýcarsko a na území CHKO Labské pískovce		Pozemky v majetku Správy NPP na území NP Podyjí a na území OP NP Podyjí	
plocha (ha)	újma celkem (Kč)	plocha (ha)	újma celkem (Kč)
7 738,69 Kč	154 951 750 Kč	4 891,35 Kč	97 939 429 Kč
11,73 Kč	39 555 Kč	20,26 Kč	99 030 Kč
155,30 Kč	1 496 473 Kč	222,99 Kč	- Kč
31,52 Kč	- Kč	181,14 Kč	33 055 Kč
	156 487 777 Kč		98 071 515 Kč